

18 Faoiseamh cánach ar léiriú scannán

- 18.1** Tugadh faoiseamh cánach d'infheistíocht i scannáin (faoiseamh scannán) isteach in Éirinn den chéad uair sna 1980í. Go dtí 2015, d'fhéadfadh daoine aonair agus cuideachtaí faoiseamh cánach a éileamh maidir le hinfheistíocht i 'gcuideachta cháilitheach'. Bhí faoiseamh cánach ar fáil d'infheisteoirí aonair ar 100% den mhéid infheistithe, suas go huasmhéid €50,000 in aghaidh na bliana.
- 18.2** Leasaíodh an scéim ag na hAchtanna Airgeadais 2013 agus 2014, agus ag Rialacháin Scannán 2015, a chuir faoiseamh scannán ar fáil do chuideachtaí léirithe mar chreidmheas in aghaidh cánach corparáide.¹ Deonaítear an faoiseamh ag ráta 32% atá inéilithe maidir leis an méid is ísle de

- **chaiteachas incháilithe na hÉireann** — áirítear leis seo caiteachas ar earraí, seirbhísí agus saoráidí a ceannaíodh ó ghnólacht, in imthosca ina n-oibríonn an gnólacht ó bhuan-áit ghnó sa Stát (nó, i gcásanna teoranta áirithe d'fhéadfadh caiteachas a thabhaítear lasmuigh den Stát a bheith incháilithe) agus íocaíochtaí le daoine aonair incháilithe arna sainmhíniú mar dhaoine aonair atá fostaithe ag cuideachta cháilitheach chun críocha scannán cáilitheach a léiriú, nó
- **80% de chostas iomlán an léirithe** — arna sainmhíniú mar léiriú a áiríonn an caiteachas go léir is gá chun scannán a léiriú ón gcéim forbartha go dtí an iarléiriú, nó
- €70 milliún.²

Sa chás go bhfuil an faoiseamh dlite níos mó ná aon cháin atá dlite íocfaidh na Coimisinéirí loncaim méid an bharrachais (m.sh. 'creidmheas cánach infíoctha').

- 18.3** I mí Iúil 2019, tar éis faomhadh Choimisiún an AE, tugadh isteach ardú réigiúnach suas le 5% breise do thionscadail chlosamhairc a léirítear den chuid is mó i réigiúin ainmnithe.³ I gcás inarb infheidhme, beidh faoiseamh ag ráta de 37% le haghaidh 2019 agus 2020, 35% in 2021 agus 34% i 2022 mar thoradh ar an ardú réigiúnach.
- 18.4** Faoi na socruithe atá leagtha amach i Rialacháin Scannán 2015, riarann na Coimisinéirí loncaim an faoiseamh scannán agus tá freagrachtaí sonracha ag an Aire Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta (an tAire) maidir le faomhadh roimh ré ar ghnéithe áirithe de thionscadail aonair, sular féidir an faoiseamh a éileamh.

- 18.5** Tá an faoiseamh ar fáil mar thacaíocht dhíreach do chuideachtaí léirithe maidir le caiteachas incháilithe a eascraíonn ó thionscadail chlosamhairc áirithe a
- ghníomhaíonn mar spreagadh éifeachtach do dhéantús tionscadal closamhairc sa Stát trí dheiseanna fostaíochta, oiliúna agus forbartha scileanna ar ardchaighdeán a sholáthar, agus/nó
 - atá tábhachtach maidir le cur chun cinn, forbairt agus feabhsú an chultúir náisiúnta.

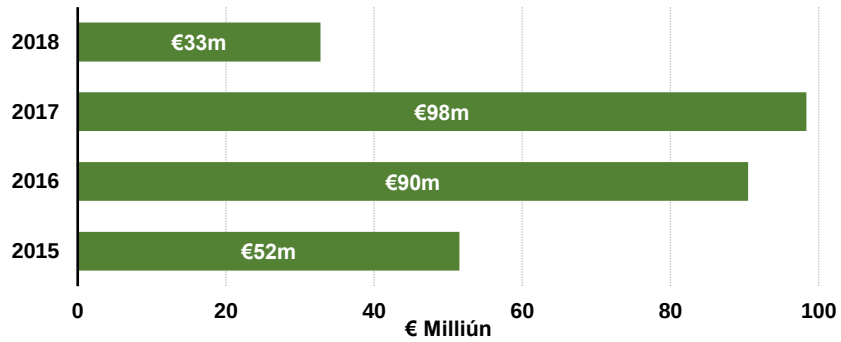
Dá bhrí sin, faoi reachtaíocht, d'fhéadfadh tionscadal closamhairc cáiliú le haghaidh faoisimh scannán ar bhonn chomh tábhachtach is atá sé chun an cultúr náisiúnta a chur chun cinn, a fhorbairt agus a fheabhsú, agus ar an mbonn sin amháin.

1 Déantar foráil don fhaoiseamh cánach faoi alt 481 den Acht Comhdhlúite Cánacha 1997 (arna leasú). Leathnaigh leasú 2015 an spriocdháta a bhí ann roimhe seo don fhaoiseamh go dtí 2020. Cuireadh síneadh breise leis sin go dtí 2024 faoin Acht Airgeadais 2018. Tá forálacha breise san áireamh in Ionstraim Reachtuil (IR) 4/2015 agus in IR 119/2019.

2 Mar thoradh air sin is ionann uasluch féideartha an fhaoisimh chánach agus €22.4 (m.sh. 32% de €70 milliún) in aghaidh an tionscadail chlosamhairc cháilitheigh roimh aon ardú réigiúnach.

3 Tugadh éifeacht don athrú in IR 358/2019. Tugann Treoirínte um Chúnamh Réigiúnach an AE (RAGS) deis do gach ballstát rátaí feabhsaithe cúnaimh Stáit a sholáthar sna ceantair is lú forbartha i ngeilleagar gach tíre. Ainmnítear gach contae seachas: Cathair agus contae Bhaile Átha Cliath, cathair agus contae Chorcaí (seachas oileáin ainmnithe), Cill Dara (seachas Baile Átha I), an Mhí (seachas Ceanannas) agus Cill Mhantáin (seachas an tInbhear Mór).

Fíor 18.1 Faoiseamh alt 481 faofa

Foinse: Na Coimisinéirí Ioncaim. Anailís ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

18.6 Tugadh faoiseamh scannán €273 milliún do 337 tionscadal sa tréimhse 2015 go 2018, rud a laghdaigh fáiltais na cánach corparáide faoin méid sin (féach ar Fíor 18.1). B'ionann éilimh fhaofa thar an tréimhse 2015 agus 2018 agus €810,000 in aghaidh an tionscadail ar an meán.

18.7 Sa Chaibidil seo

- déantar cur síos ar riarachán foriomlán an fhaoisimh
- déantar athbhreithniú ar na meicníochtaí faofa atá i bhfeidhm ag an Roinn Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta (an Roinn)
- scrúdaítear riaradh an fhaoisimh seo ag na Coimisinéirí Ioncaim, agus
- déantar athbhreithniú ar leordhóthanacht na hanailíse ar chásanna gnó a thacaíonn le faoiseamh scannán.

Riaradh an fhaoisimh

18.8 Bhí Rialacháin Scannán 2015 i bhfeidhm ó 2015 go dtí Márta 2019.¹ Faoi na socruithe sin, is féidir le cuideachtaí léirithe éileamh a dhéanamh

- ar an bhfaoiseamh iomlán nuair a bheidh an tionscadal closamhairc críochnaithe, nó
- ar thráthchuid de 90% bunaithe ar an mbuiséad táirgthe, agus íocadh an 10% eile nuair a bheidh siad críochnaithe.

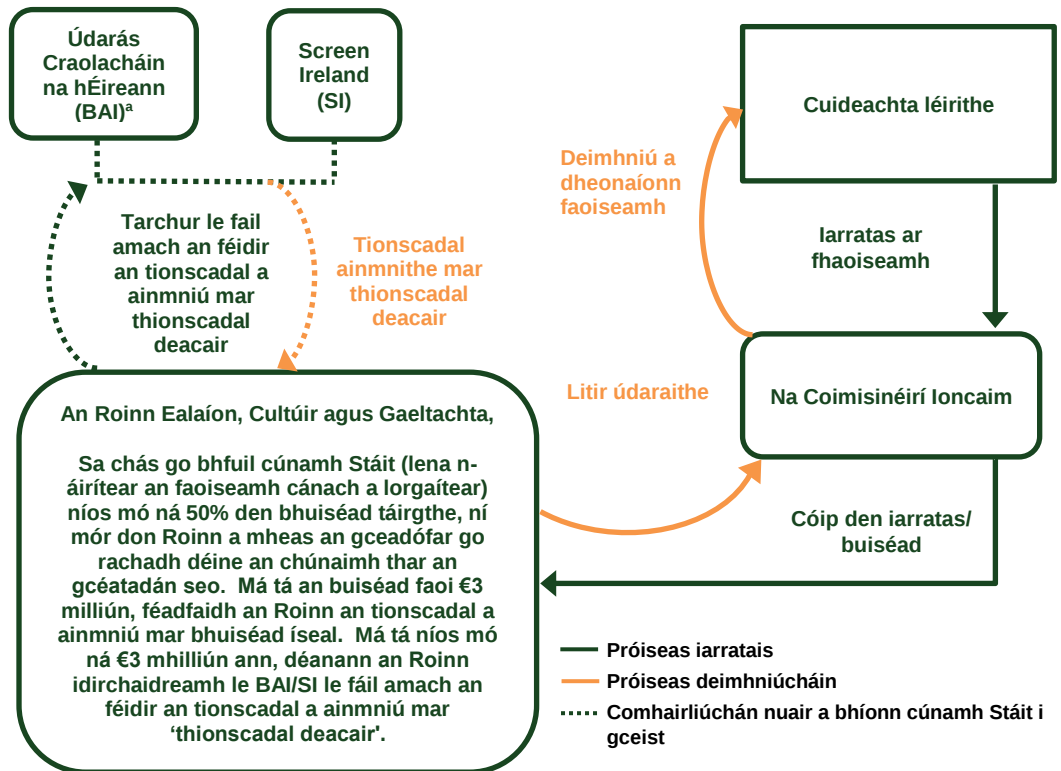
Go praiticiúil, éilíonn formhór na gcuideachtaí táirgthe 90% den bhuiséad táirgthe sula gcuirtear an tionscadal i gcrích.

¹ I mí an Mhárta 2019, tháinig athruithe i bhfeidhm ar riaradh na scéime. Tugtar breac-chuntas ar na hathruithe sin níos déanaí sa tuarascáil seo (míreanna 18.50 go 18.60).

18.9 Is iad seo a leanas na príomhfhreagrachtaí (féach ar Fíor 18.2)

- **Léiritheoir** — Cuireann an chuideachta léirithe iarratas ar an gcreidmheas isteach chuig na Coimisinéirí Ioncaim bunaithe ar an mbuiséad táirgthe agus, tar éis deimhniúcháin, déanann sé éileamh ar íocaíocht de 90% den chreidmheas bunaithe ar an mbuiséad táirgthe nó 100% den chreidmheas ar chríochnú bunaithe ar chostais tabhaithe.
- **Na Coimisinéirí Ioncaim** — Ar iarratas a fháil, cinntíonn na Coimisinéirí Ioncaim go gcomhlíonann an chuideachta léirithe na ceanglais dhlíthiúla, thráchtála agus chorparáideacha a theastaíonn chun an faoiseamh a éileamh. Déanann na Coimisinéirí Ioncaim athbhreithniú ansin ar an mbuiséad táirgthe a cuireadh isteach agus cuireann siad an t-iarratas chuig an Roinn ag an am céanna. Chomh luath agus a cheadaíonn an Roinn gnéithe áirithe den tionscadal agus a sheoltar litir údaráithe chuig na Coimisinéirí Ioncaim, féadfaidh na Coimisinéirí Ioncaim deimhniú a eisiúint lena gceadaítear an faoiseamh cánach a éileamh. Ansin is féidir leis an gcuideachta léirithe tuairisceán cánach corparáide a cuireadh isteach roimhe a leasú agus nuair a cheadaíonn na Coimisinéirí Ioncaim an leasú sin, eisítear íocaíocht. Déanann na Coimisinéirí Ioncaim athbhreithniú freisin ar thuarascáil chomhlíontachta riachtanach a chuir an chuideachta léirithe isteach faoi cheann ceithre mhí ón tionscadal a chríochnú d'fhonn íocaíocht cothromaíochta nó íocaíocht iomlán an chreidmheasa a dheimhniú.
- **An Roinn** — Tá an Roinn freagrach as a chinntiú go bhfuil sé oiriúnach do na Coimisinéirí Ioncaim deimhniú a eisiúint ag féachaint do na catagóirí scannáin atá incháilithe le haghaidh deimhniúcháin, agus don mhéid a bhfuiltear ag súil leis go gcuirfidh an scannán le cultúr agus fostaíocht sa tionscal. Féadfaidh an Roinn dul i gcomhairle le hÚdarás Craolacháin na hÉireann agus le Screen Ireland i mbun an chinnidh seo.

Fíor 18.2 Próiseas iarratais agus deimhniúcháin Alt 481

Foinse: Anailís ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

Nóta a Cuimsíonn cistiú BAI atá ar fáil faoin scéim Fuaime agus Físe (arna mhaoiniú ag an gCiste Craolacháin) an tríú hainmniúchán atá díolmhaithe faoi rialacha cúnaimh Stáit a nglacann an Coimisiún Eorpach leo nuair a chuireann an tionscadal in aghaidh shíneadh geografach teoranta teangacha agus cultúr áirithe. Cuireann BAI é seo i bhfeidhm ar chlárí Ghaeilge.

Údarú ón Roinn

18.10 Faoi alt 481 den Acht Comhdhlúite Cánacha 1997 (arna leasú), tugann an tAire údarú do na Coimisinéirí Ioncaim sa chás ina mbíonn tá an tAire sásta

- go bhfuil an tionscadal closamhairc **laistigh de chatagóirí sonraithe**, agus
- go mbeidh an tionscadal closamhairc tábhachtach maidir le cur chun cinn, forbairt agus feabhsú an chultúir náisiúnta, lena n-áirítear, más infheidhme, an Ghaeilge (dá dtagraítear sa chaibidil seo mar **an tástáil chultúrtha**), agus/nó
- go mbeidh an tionscadal closamhairc ina spreagadh éifeachtach do dhéanamh tionscadal closamhairc sa Stát trí dheiseanna fostaíochta, oiliúna agus forbartha scileanna ar ardchaighdeán a sholáthar (dá dtagraítear sa chaibidil seo mar **an tástáil fostaíochta**).

Catagóir scannáin

18.11 Tá faoiseamh scannán ar fáil maidir le scannáin lánfhada, drámaí teilifíse, beochan agus cláir faisnéise chruthaitheacha.

18.12 Níl na cineálacha scannán seo a leanas incháilithe lena ndeimhniú.¹

- Scannáin déanta le haghaidh taispeántais mar fhógrán nó mar chlár fógraíochta.
- Scannáin a chuimsíonn nó atá bunaithe go substaintiúil
 - ar léiriú nó léirithe poiblí nó speisialta a chuirtear ar siúl le haghaidh scannánaíochta nó eile
 - imeacht/imeachtaí spóirt
 - cluichí nó comórtais
 - seónna cúrsaí reatha/cainte
 - cláir taispeántais le haghaidh tascanna, caitheamh aimsire nó tionscadal
 - cláir athbhreithnithe, stíle irise nó stíle maireachtála
 - cláir de chineál neamhscríofa nó 'réaltachta', nó
 - táirge a tháirgeann craoltóir in-tí nó le haghaidh tomhaltais intíre i dtír amháin.

An tástáil chultúrtha

18.13 Ní mór d'iaratas ó chuideachta léirithe le haghaidh deimhniúcháin faoin tástáil chultúrtha pas a fháil i dtrí cinn ar a laghad de na hocht gcinn de chritéir chultúrtha a shainmhínítear ag an Roinn. Is iad sin

- Is spreagadh éifeachtach é an tionscadal chun scannáin a dhéanamh in Éirinn agus tá sé tábhachtach maidir le cur chun cinn, forbairt agus feabhsú na cruthaitheachta agus an chultúir náisiúnta trí mheán an scannáin, lena n-áirítear, i gcás gurb infheidhme, go bhfuil an dialóg/an t-aithriseoireacht go hiomlán nó go páirteach i nGaeilge nó go gcuirfí leagan iomlán Gaeilge den scannán san áireamh mar chuid den bhuiséad iomlán don scannán.
- Tá an script scáileáin (nó, i gcás scannáin faisnéise, an bunús téacs) as a bhfuil an scannán díorthaithe suite in Éirinn nó in áiteanna eile sa LEE den chuid is mó.²
- Tá ar a laghad ceann amháin de na príomhcharachtair (nó ábhair faisnéise) bainteach le cultúr na hÉireann nó na hEorpa.

¹ Leathnaíodh na catagóirí seo i Rialacháin 2019 agus ní áirítear anois tionscadail a chuimsíonn píosaí scannáin stoic go príomha (seachas cláir faisnéise) agus cláir bheo.

² LEE — An Limistéar Eorpach Eacnamaíoch, lena gcuimsítear gach ballstát den AE, an Íoslainn, Lichtinstéin agus an Iorua.

- Is cuid de chultúr agus/nó oidhreacht na hÉireann nó na hEorpa é scéal-líne/bunábhar an scannáin; nó, i gcás scannán beochana, nascann an scéal-líne go soiléir le mothúcháin leanaí in Éirinn nó in áiteanna eile sa LEE.
- Is oiriúnú ar shaothar litríochta bunaidh é an script scáileáin (nó an bunús téacs) as a bhfuil an scannán díorthaithe.
- Baineann scéal-líne nó bunábhar an scannáin le healaín agus/le haon ealaíontóir.
- Baineann scéal-líne nó bunábhar an scannáin le figiúirí stairiúla nó le himeachtaí a bhaineann le cultúr na hÉireann nó na hEorpa.
- Tugann scéal-líne nó bunábhar an scannáin aghaidh ar cheisteanna iarbhrí, cultúrtha, sóisialta nó polaitiúla a bhaineann le muintir na hÉireann nó in áiteanna eile sa LEE; nó, i gcás scannán beochana, tugann sé aghaidh ar shaincheisteanna oideachais nó sóisialta a bhaineann le leanaí in Éirinn nó in áiteanna eile sa LEE.

18.14 Déantar an measúnú ag an Roinn trí athbhreithniú a dhéanamh ar iarratas agus litir chumhdaigh na cuideachta táirgthe, a éilítear chun na trí chritéar cultúrtha (nó níos mó) a dtugann an tionscadal aghaidh orthu a aithint. Scrúdaítear iarratais chun a fháil amach conas a chomhlíonann an tionscadal closamhairc na critéir shonraithe, a thaifeadtar ansin ar fhoirm mheasúnaithe agus a chuirtear isteach le haghaidh formheas inmheánach. Má tá neamhchinnteacht ann maidir le riachtanais áirithe a chomhlíonadh, féadfaidh an Roinn soiléiriú breise a lorg ón gcuideachta léirithe.

An tástáil fostaíochta

18.15 Is féidir leis an tionscadal closamhairc cáiliú freisin faoi thástáil fostaíochta má tá an tAire sásta gur féidir leis an tionscadal a bheith ina spreagadh chun tionscadail chlosamhairc a dhéanamh in Éirinn trí dheiseanna fostaíochta, oiliúna agus forbartha scileanna ar ardchaighdeán a sholáthar.

Fostaíocht ardchaighdeán

18.16 Tagraíonn an reachtaíocht ábhartha do 'sholáthar fostaíochta ardchaighdeán'. Mar sin féin, ní shainmhínítear é seo sa reachtaíocht agus ní fhéadadh na Coimisinéirí Ioncaim ná an Roinn aon cháipéisíocht atá ann cheana a sholáthar maidir le céard atá i gceist le fostaíocht ardchaighdeán.

18.17 Cé nár sainmhíníodh soláthar fostaíochta ardchaighdeán, agus iarratas á dhéanamh ar dheimhniú faoi alt 481, ní mór do chuideachtaí léirithe sonraí a sholáthar maidir le fostaíocht bheartaithe lena n-áirítear fad an táirgthe, sonraí na foirne agus na mball caitheadh, sonraí an phríomhphearsanra agus a luach saothair agus 'sceideal laethanta duine' a leagann amach sonraí faoi thionacht agus luach saothair an fhostaí.

Deiseanna oiliúna

18.18 Deir nóta treorach a d'fhoilsigh na Coimisinéirí Ioncaim in Eanáir 2015 chun gabháil le rialacháin 2015, luaitear go gcaithfidh beirt oiliúnaithe ar a laghad a bheith fostaithe ar feadh gach €355,000 de chreidmheas cánach corparáide, suas le híosmhéid ocht n-oiliúnaí in aghaidh an táirgthe ina bhfuil an faoiseamh cothrom le €1.4 milliún nó níos mó. Athdhearbhaíonn an Roinn an riachtanas seo mar choinníoll údaraithe.

- 18.19** Mar chuid den phróiseas iarratais, ní mór don chuideachta léirithe sonraí faoi ainmneacha na n-oiliúnaithe, modúil oiliúna, an ról atá beartaithe, líon na laethanta faoi oiliúint agus na tuarastail atá beartaithe a chur isteach. Ó mhí na Samhna 2017, iarrann an Roinn dearbhú ón gcuideachta léirithe trí thuairisceán sonrach, laistigh de 60 lá ó críochnaíodh an tionscadal go raibh na hoiliúnaithe fostaithe agus íoctha, mar atá leagtha amach san iarratas ar fhaoiseamh.

Torthaí an scrúduithe

- 18.20** D'athbhreithnigh an fhoireann a rinne an scrúdú seo iarratais ar dheimhniúcháin a rinneadh chuig an Roinn idir 2015 agus 2018 le haghaidh sampla de 35 tionscadal closamhairc. Rinneadh na hiarratais go léir faoi rialacháin scannán 2015. Fuarthas leis an athbhreithniú sin
- gur measadh go raibh trí iarratas neamh-incháilithe faoi Chuid 3 de Rialacháin Scannán 2015 — 'catagóirí scannán nach bhfuil incháilithe le haghaidh deimhniúcháin'
 - gur ceadaíodh na 32 tionscadal closamhairc eile go léir bunaithe ar an tástáil chultúrtha.

Rannchuidiú le cultúr

- 18.21** As na 32 tionscadal closamhairc a deimhníodh ar bhonn an méid a chuireann an tionscadail leis an gcultúr
- Mheas an Roinn gur chomhlíon 31 as 32 (97%) an critéar 'tá an tionscadal ina spreagadh éifeachtach do dhéanamh tionscadal closamhairc in Éirinn, agus tá sé tábhachtach do chur chun cinn, d'fhorbairt agus d'fheabhsú na cruthaitheachta agus an chultúir náisiúnta'
 - Mheas an Roinn gur chomhlíon 23 as 32 (72%) an critéar go dtugann 'scéal-líne nó bunábhar an tionscadail aghaidh ar cheisteanna iarbhair, cultúrtha, sóisialta nó polaitiúla a bhaineann le muintir na hÉireann nó in áiteanna eile sa LEE'
 - Mheas an Roinn gur chomhlíon 11 as an 32 (34%) an critéar go bhfuil ar a laghad ceann amháin de na príomhcharachtair (nó ábhair faisnéise) bainteach le cultúr na hÉireann nó na hEorpa.

Fostaíocht ardchaighdeán

- 18.22** Cé gur deimhníodh na tionscadail ar bhonn an méid a chuir siad leis an gcultúr, thug an Roinn aird freisin ar an méid a chuir an tionscadal le fostaíocht ardchaighdeán agus le deiseanna oiliúna agus scileanna. Léirigh scrúdú ar an bpróiseas na nithe seo a leanas.
- Tá critéir fhoirmiúla ag an Roinn chun measúnú a dhéanamh ar ghnéithe forbartha agus oiliúna an tionscadail, áit a bhfuil ceanglas ar gach tionscadal meantóir sannta a bheith acu do idir dhá agus ochtar oiliúnaithe chun oiliúint a sholáthar.
 - Déanann an Roinn achoimre ar an bhfostaíocht réamh-mheasta atá sonraithe san iarratas ach níl critéir shonracha aici chun measúnú a dhéanamh ar a mhéid a léiríonn sé seo fostaíocht ardchaighdeán.
 - Thug an t-iniúchadh ar aird cé go lorgaítear faisnéis faoi líon na bpost a mholtar ag an gcéim iarratais, nach lorgaíonn an Roinn dearbhú agus/nó fíorú gur tharla an fhostaíocht nuair a bhíonn an tionscadal críochnaithe toisc nach bhfuil aon bhonn reachtach ann chun é sin a dhéanamh.

- 18.23** Mar chuid den fhoirm iarratais le haghaidh faoisimh faoi alt 481, ní mór don chuideachta léirithe sonraí a sholáthar maidir le líon na bhfostaithe atá beartaithe a bhfuil cónaí cánach orthu in Éirinn, san AE nó lasmuigh den AE faoi líon áirithe ceannteideal: foireann, príomhaisteoirí, aisteoirí tacaíochta agus aisteoirí breise.
- 18.24** Níl sé soiléir conas a bheadh cuideachta léirithe in ann cónaitheacht cánach na bhfostaithe beartaithe a dhéanamh amach.
- 18.25** Léiríonn Fíor 18.3 líon na bpost atá molta ar shampla de 15 tionscadal ar tugadh €15.6 milliún de fhaoiseamh alt 481 dóibh sa tréimhse 2015 go 2018 agus iad grúpáilte faoi fhostaíocht Éireannach agus neamh-Éireannach agus ag cur aisteoirí breise i láthair mar chéatadán den fhostaíocht iomlán.

Fíor 18.3 Comhdhéanamh na fostaíochta beartaithe do shampla de 15 tionscadal faoisimh scannán

Cónaithe cánach na bhfostaithe beartaithe	Iomlán	As a bhfuil, aisteoirí breise	
		uimhir	mar % den iomlán
Cónaí cánach in Éirinn orthu	3,274	2,121	65%
Cónaí cánach lasmuigh d'Éirinn orthu	1,008	285	28%
Iomlán	4,282	2,406	56%
Laethanta sceidealta an duine	71,163	4,090	
Coibhéis lánaimseartha ^a	309	18	6%

Foinse: Na Coimisinéirí Ioncaim. Anailís ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Nóta: a Tá ríomh coibhéise lánaimseartha (FTE) bunaithe ar bhliain oibre 230 lá, arna úsáid ag an Roinn Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta.

- 18.26** As na 4,282 fostaíocht a bhí beartaithe, bhain 27% díobh le criú, príomhaisteoirí nó aisteoirí tacaíochta a bhfuil cónaí cánach in Éirinn orthu. As na 3,274 fostaíocht a raibh cónaí cánach in Éirinn orthu, bhain 65% díobh le haisteoirí breise, i gcomparáid le 28% do na fostaíochtaí nach bhfuil cónaí cánach in Éirinn orthu. Ós rud é nach n-aicmíonn sceideal laethanta an duine daoine aonair a bhfuil cónaí cánach in Éirinn orthu, ní féidir fostaíochtaí na ndaoine a bhfuil cónaí cánach in Éirinn orthu a dhéanamh amach.
- 18.27** Thug an scrúdú ar aird go dtugann an sceideal laethanta duine breac-chuntas ar an ról atá beartaithe agus an líon laethanta atá beartaithe a mbeifear ag súil go n-oibreoidh gach duine ar léiriú. Mar thoradh air sin, bunaithe ar thoimhdí, is féidir meastachán a dhéanamh ar líon beartaithe na bhfostaithe coibhéiseacha lánaimseartha i dtionscadal. Mar shampla, maidir leis na 15 tionscadal samplach a scrúdaíodh, b'ionann iomlán na 4,282 fostaíocht agus 309 post coibhéise lánaimseartha. Ní thuairiscíonn an Roinn an fhostaíocht chomhiomlán (beartaithe nó iarbhír) ar bhonn coibhéiseach lánaimseartha nó ní bhaineann an Roinn é seo le leibhéal foriomlán an fhaoisimh a dheonaítear.

Deiseanna oiliúna

- 18.28** Tugann Fíor 18.4 achoimre ar na haighneachtaí a bhain leis na 337 tionscadal closamhairc ar tugadh faoiseamh dóibh ó 2015 go dtí 2018, lena n-áirítear moltaí chun 1,390 post faoi oiliúint a sholáthar. Is ionann meánlíon na n-oiliúnaithe in aghaidh an léirithe a bheartaítear a fhostú sa tréimhse agus 4.1.

Fíor 18.4 Líon na n-oiliúnaithe beartaithe 2015 go 2018

Bliain	Tionscadail chlosamhairc a fuair faoiseamh	Oiliúnaithe fostaithe ^a	Meánlíon oiliúnaithe fostaithe
2015	73	257	3.5
2016	113	484	4.3
2017	99	450	4.5
2018	52	199	3.8
Iomlán	337	1,390	4.1

Foinse: Na Coimisinéirí Ioncaim. Anailís ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Nóta: a Anailís bunaithe ar líon na n-oiliúnaithe atá molta ar fhoirmeacha iarratais a chuirtear faoi bhráid na gCoimisinéirí Ioncaim agus na Roinne.

- 18.29** Rinne an scrúdú tástáil ar 32 tionscadal closamhairc a fuair ceadú ón Roinn. I 13 cás, bhí an léiriú fós ar siúl agus dá bhrí sin ní raibh deimhniú na n-oiliúnaithe a bhí ag gabháil don tionscadal ar fáil go fóill. As na 19 gcás eile
- ceadaíodh naoi dtionscadal roimh mhí na Samhna 2017 agus mar sin níor ceanglaíodh ar na cuideachtaí léirithe a dheimhniú gur tharla an oiliúint a moladh san fhoirm iarratais tosaigh
 - dheimhnigh deich gcuideachta léirithe a raibh a dtionscadail faofa tar éis mhí na Samhna 2017 gur tharla líon na n-oiliúnaithe agus an luach saothair gaolmhar a bhí beartaithe.
- 18.30** Sna deich gcás ina bhfuarthas deimhniú ar líon na n-oiliúnaithe agus ar luach saothair, thug an scrúdú ar aird i ngach cás
- gur aontaigh líon iarbhir na n-oiliúnaithe leis an méid a moladh ag céim an iarratais, agus
 - go raibh an luach saothair gaolmhar níos mó ná an luach saothair a moladh ag an gcéim iarratais.

Mar sin féin, níl aon fhianaise tacaíochta riachtanach ná níor iarr an Roinn an fhianaise sin do na deimhnithe seo.

Riarachán an fhaoisimh ag na Coimisinéirí Ioncaim

- 18.31** Don tréimhse faoi athbhreithniú, 2015 go 2018, bhí na Coimisinéirí Ioncaim freagrach as luach an fhaoisimh a fhaomhadh. Nuair a rinneadh an t-éileamh i dtráthchodanna, bhí sé seo bunaithe ar chaiteachas buiséadaithe ag an am a rinneadh an chéad éileamh agus an t-iarmhéid bunaithe ar thuarascálacha comhlíonta a cuireadh isteach nuair a críochnaíodh an tionscadal. Sa chás go ndearnadh éileamh aonair ar íocaíocht ag an gcéim chríochnaithe bhí sé bunaithe ar chaiteachas iarbhrí.

Seiceálacha réamhléirithe

- 18.32** Déantar athbhreithniú ar ghnéithe airgeadais an tionscadail maidir le socruithe dlí, tráchtála agus corparáideacha ag na Coimisinéirí Ioncaim roimh an deimhniú. Baineann na rialacha seo a leanas le stádas trádála gnólachtaí.
- Ní mór do chuideachta léirithe a bheith i mbun trádála ar feadh dhá mhí dhéag ar a laghad agus tuairisceán cánach corparáide a chomhdú in Éirinn laistigh de naoi mí i ndiaidh dheireadh na bliana trádála is déanaí sula bhféadfaidh sí rochtain a fháil ar an gcreidmheas cánach.
 - Ní mór don chuideachta léirithe na scaireanna go léir a shealbhú i 'gcuideachta cháilitheach' sainchuspóireach nach ann ach chun tionscadal closamhairc cáilitheach amháin a leiriú.
 - Caithfidh an chuideachta cháilitheach a bheith corpraithe agus cónaitheach sa Stát nó caithfidh sí a bheith i mbun trádála sa Stát trí bhrainte / gníomhaireacht.
 - Tá sé de fhreagracht ar an gcuideachta cháilitheach a chinntiú go bhfuil na méideanna go léir a thaifeadtar mar chaiteachas cáilitheach luaite i gceart.
- 18.33** Mar chuid den scrúdú seo, scrúdaíodh cúig chomhad déag Ioncaim a bhain le tionscadail closamhairc ar tugadh faoiseamh dóibh ó 2015 go 2018. Fuair an scrúdú amach i ngach cás
- go raibh 100% de na scaireanna sa chuideachta cháilitheach ábhartha i seilbh ag an gcuideachta léirithe
 - go raibh stádas trádála agus stádas comhdaithe tuairisceán cánach na bpáirtithe gaolmhara go léir ar comhad agus dearbhaithe ag na Coimisinéirí Ioncaim.
- 18.34** Cuimsíonn an chuideachta léirithe buiséad réamh-mheasta don tionscadal closamhairc leis an bhfoirm iarratais. Déanann na Coimisinéirí Ioncaim athbhreithniú ar mhíreanna laistigh de bhuiséad réamh-mheasta an tionscadail, bunaithe ar noirm agus meánchostas an tionscail. Mar shampla, nuair a dhéantar athbhreithniú ar tháillí a íoctar le stiúrthóirí, le scríbhneoirí, le táirgeoirí agus le táirgeoirí feidhmiúcháin, meastar go bhfuil táillí comhiomlána os cionn 20% den bhuiséad iomlán iomarcach.
- 18.35** Tar éis measúnú a dhéanamh ar an mbuiséad, seoltar an comhad lena cheadú laistigh de na Coimisinéirí Ioncaim chuig
- Ardoifigeach Feidhmiúcháin má tá an creidmheas iníoctha suas le €500,000
 - Príomhoifigeach Cúnta má tá an creidmheas iníoctha níos mó ná €500,000 agus níos lú ná €5,000,000 nó
 - Príomhoifigeach má tá an creidmheas iníoctha €5,000,000 nó níos mó.

- 18.36** I gcás na cúig chomhad déag de chuid na gCoimisinéirí Ioncaim a bhaineann le tionscadail closamhairc a ndearnadh athbhreithniú orthu don scrúdú seo, dheonaigh na Coimisinéirí Ioncaim faoiseamh scannán €15.6 milliún. Rinneadh coigeartú beag ar an gcaiteachas incháilithe buiséadaithe (laghdaithe de €1,500) i gcás amháin. Tá sé ráite ag na Coimisinéirí Ioncaim, áfach, go bhfuil comhfhreagras fadtréimhseach réamh-dheimhniú ann maidir le caiteachas buiséadaithe, rud a fhágann go gcuirtear buiséid athbhreithnithe faoi bhráid. I ngach cás, rinne oifigeach cuí laistigh de na Coimisinéirí Ioncaim an faoiseamh a deonaíodh a údarú.

Seiceálacha iarléirithe

- 18.37** Laistigh de cheithre mhí ón tionscadal closamhairc a thabhairt chun críche, ní mór don chuideachta cháilitheach tuarascáil chomhlíontachta a sholáthar do na Coimisinéirí Ioncaim agus is dearbhú é gur léiríodh an scannán de réir rialacháin agus choinníollacha scannánaíochta 2015 a d'eisigh na Coimisinéirí Ioncaim. Éilíonn Sceideal 5 de na rialacháin go mbeidh roinnt doiciméad in éineacht leis an tuarascáil comhlíonta lena n-áirítear cóip den scannán i bhformáid DVD agus tuarascáil ó iniúchóirí na cuideachta léirithe lena n-áirítear, *inter alia*

- sonraí faoin méid a chaitear go díreach sa Stát ar fhostú daoine incháilithe
- deimhniú nach sáraíonn an maoiniú atá ar fáil ó gach foinse an méid is gá chun costas léirithe iomlán an scannáin a mhaoiniú, agus
- deimhniú go raibh nó nár sháraigh an caiteachas incháilithe na méideanna a shonraítear sa deimhniú a eisíodh faoi alt 481.

D'fhéadfaí go n-áireofaí in athbhreithniú na gCoimisinéirí Ioncaim ar an tuarascáil um chomhlíonadh agus ar thuarascáil an iniúcháir iarratas ar mhíreanna breise cúltaca ó chuideachtaí léirithe amhail ríomh táille táirgeora, miondealú táillí dlí, forchostais stiúideo agus costais mhargaíochta.

- 18.38** Bunaithe ar athbhreithniú na gCoimisinéirí Ioncaim ar an tuarascáil um chomhlíonadh, agus má chomhlíon an chuideachta léirithe na coinníollacha go léir, scaoiltear an íocaíocht deiridh.

- 18.39** Seiceálann na Coimisinéirí Ioncaim freisin na creidmheasanna atá liostaithe ag deireadh an tionscadail chlosamhairc lena chinntiú go gcuimsíonn siad an ráiteas

*Léirithe le tacaíocht ó dhreasachtaí do thionscal
scannán na hÉireann arna gcur ar fáil ag Rialtas na hÉireann*

agus, más infheidhme,

Á scannánú ar an suíomh in Éirinn.

Ní mór na creidmheasanna sin a lonnú in áit fheiceálach sna creidmheasanna deiridh díreach tar éis na gcreidmheasanna do na haisteoirí agus don chriú.

18.40 As na 15 tionscadal closamhairc a athbhreithníodh don scrúdú seo, bhí 12 de na tionscadail críochnaithe.

- I ngach ceann de na 12 thionscadal críochnaithe, léiríonn taifid na gCoimisinéirí loncaim go ndearnadh athbhreithniú ar an tionscadal closamhairc mar fhianaise ar na creidmheasanna ar an scáileán a bhí ag teastáil.
- I naoi dtionscadal, bhí athbhreithniú na gCoimisinéirí loncaim ar na tuarascálacha comhlíontachta agus na faomhadh chun íoc a íoc i gcomhad. Mar thoradh ar na hathbhreithnithe seo bhí laghdú €24,896, nó 0.35%, i gcreidmheas faoisimh scannán. Rinneadh é seo a aisghabháil trí thráthchuid deiridh an fhaoisimh a laghdú.
 - In ocht gcás, níor íoc na cuideachtaí léirithe aon cháin sa tréimhse roimhe sin, ach toisc gur creidmheas iníoctha é faoiseamh scannán, d'eisigh na Coimisinéirí loncaim íocaíochtaí díreach faoi bhun €7 milliún do mhéid iomlán an fhaoisimh.
 - Sa chás eile, d'éiligh an chuideachta léirithe faoiseamh scannán de €77,933 agus d'íoc sí díreach faoi bhun €1,500 i gcáin chorparáide sa tréimhse roimhe sin.
- Sna trí chás eile a críochnaíodh, bhí tuairiscí comhlíonta i gcomhad ach ní raibh athbhreithniú caiteachais críochnaithe ag na Coimisinéirí loncaim ag am an scrúdaithe seo agus níor scaoileadh an íocaíocht deiridh.

18.41 Thosaigh na Coimisinéirí loncaim ag déanamh monatóireachta ar chaiteachas neamh-incháilithe a ndearnadh éileamh air, ach nár íocadh, i mí Eanáir 2018. Faoi dheireadh mhí na Bealtaine 2019, bhí athbhreithniú déanta ar 75 tuarascáil chomhlíonta le comhchaiteachas incháilithe (comhlán) arbh ionann é agus €218 milliún, agus measadh go raibh €2 milliún neamh-incháilithe. Laghdaigh sé seo an faoiseamh scannán gaolmhar de €0.6 milliún.

18.42 Féadann na Coimisinéirí loncaim an creidmheas cánach a aisghabháil ón gcuideachta léirithe nó ón gcuideachta cháilitheach má tá fianaise ann go dteiptear coinníollacha a shásamh sa bhundeimhniú agus má laghdaíonn an teip seo an faoiseamh foriomlán a deonaíodh go dtí níos lú ná an méid a íocadh ag an gcéim 90%. Dheimhnigh na Coimisinéirí loncaim, go dtí seo, nár tharla aon chás go ndéanfaí forchúiteamh.

18.43 Le linn na tréimhse 2015 go 2018, deonaíodh faoiseamh scannán €273 milliún do 337 tionscadal. Ag deireadh Bealtaine 2019, íocadh €230 milliún leis an gcuid eile gan íoc; baineann €14 milliún le tionscadail ina bhfuil tuairisc comhlíonta curtha ar ais ach níl na Coimisinéirí loncaim tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar an gcaiteachas sin fós. Don €29 milliún eile, níl an tionscadal closamhairc tugtha chun críche go fóill agus mar sin, níl aon tuarascáil um chomhlíonadh curtha isteach.

18.44 Mar gheall ar an athrú ar rialacha na scéime an 27 Márta 2019, íocfar na híocaíochtaí deiridh de €29 milliún de bharr na dtionscadal closamhairc seo faoin gcóras féinmheasúnaithe nua. Is iad na híocaíochtaí deiridh seo na híocaíochtaí cothromaíochta den fhaoiseamh agus mar sin ní bheidh siad faoi réir na déine céanna leis an gcéad íocaíocht. Cinnfidh na Coimisinéirí loncaim, áfach, bunaithe ar rátálacha riosca, méid na seiceálacha atá le déanamh.

Comhlíonadh cúnaimh Stáit

- 18.45** Féachtar ar fhaoiseamh scannán alt 481 mar chúnamh Stáit faoi rialacha an Choimisiúin Eorpaigh.¹ Áirítear deontais a íoctar le cuideachta cháilitheach ag Screen Ireland nó Údarás Craolacháin na hÉireann mar chúnamh Stáit agus, in éineacht leis an gcreidmheas alt 481, ní mór iad a theorannú go 50% den bhuiséad léirithe, ach amháin i gcás tionscadal deacair nó le buiséad íseal.²
- 18.46** Go praiticiúil, tá an Roinn freagrach as tionscadal a ainmniú mar bhuiséad íseal nó deacair, chun an tionscadal a dhíolmhú ó rialacha cúnaimh Stáit. Má tá an chabhair níos mó ná 50% de bhuiséad léirithe an scannáin, déanann an Roinn an tástáil 'deacair nó buiséad íseal' a chur i bhfeidhm. Déanann sé é seo i gcomhairle le Screen Ireland nó Údarás Craolacháin na hÉireann, ag brath ar an ngníomhaireacht a sholáthraíonn an chuid is mó den mhaoiniú cúnaimh Stáit.
- Tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar fhianaise eimpíreach ar léirithe dúchasacha ó 2002, i 2007, shainmhínigh an Roinn **scannán íseal-bhuiséid** mar scannán le buiséad €3 milliún nó níos lú.
 - Sainmhínítear **scannán deacair** mar scannán ar ardchaighdeán a bhfuil ionchais theoranta ann dó maoiniú tráchtála a mhealladh dá léiriú agus/nó dáileadh tráchtála leathan a bhaint amach. Agus Screen Ireland agus Údarás Craolacháin na hÉireann á chinneadh an féidir tréithriú a dhéanamh ar scannán mar cheann deacair, úsáideann sé doiciméad a d'fhorbair an Roinn i 2007 ag leagan amach tréithe scannán dá leithéid.
- 18.47** Ó 2015 go 2018, bhí an faoiseamh alt 481 a deonaíodh do 116 tionscadal níos mó ná 50% de na buiséid faoi seach, agus bhí 16 thionscadal ag fáil cúnaimh Stáit os cionn 90%.
- 18.48** Rinne an scrúdú tástáil ar an sampla de 32 tionscadal closamhairc a roghnaíodh le hiniúchadh lena n-ainmniú faoi rialacha cúnaimh Stáit. Bhí breis agus 50% de mhaoiniú Stáit faighte ag seacht gcinn de na 32 tionscadal.
- I gcás amháin, chomhlíon an tionscadal closamhairc an critéar buiséid íseal faoi €3 milliún.
 - Sna sé chás eile, bhí ainmniúchán ar chomhad ag deimhniú go raibh an tionscadal deacair ó Screen Ireland nó ó Údarás Craolacháin na hÉireann.

1 Is téarma é cúnamh Stáit a thagraíonn d'aon chineál cúnaimh phoiblí, ag baint úsáide as acmhainní a fhaigheann maoiniú ó cháiniocóirí, agus a d'fhéadfadh iomaíocht a shaobhadh agus a théann i bhfeidhm ar thrádáil idir ballstáit an AE.

2 Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh Teachtaireacht ón gCoimisiún maidir le cúnamh Stáit do scannáin agus d'oibreacha closamhairc eile (2013/C 332/01).

Socruithe nua

- 18.50** Tháinig rialacháin scannán 2019 (IR 119/2019) i bhfeidhm an 27 Márta 2019 agus thug siad isteach roinnt athruithe ar riaradh na scéime um fhaoiseamh scannán. Baineann na príomhathruithe leis an measúnú ar éilimh ar fhaoiseamh agus ar fhaisnéis bhreise atá le soláthar (ag céim an iarratais) maidir le hoiliúint bheartaithe.

Athrú chuig féinmheasúnú

- 18.51** Go dtí an 27 Márta 2019, rinneadh athbhreithniú agus faomhadh ag na Coimisinéirí loncaim ar éilimh a chuir cuideachtaí léirithe isteach. Ní raibh aon phionóis as tuairisceán mícheart a chur isteach — ní dhearna na Coimisinéirí loncaim ach luach an éilimh a choigeartú d'aon mhéideanna a mheastar a bheith neamh-incháilithe.
- 18.52** Thug na Coimisinéirí loncaim ar aird go raibh faoiseamh scannán ar cheann de na faoisimh deiridh nach ndearnadh féinmheasúnú air. Thug sé ar aird freisin go raibh dian-acmhainn ag baint le gné chomhlíontachta an fhaoisimh, mar a riaradh roimhe seo é agus go ndéantar foráil leis an aistriú chuig féinmheasúnú chun pionóis agus ús a chur i bhfeidhm i gcás go meastar go bhfuil éileamh déanta ag cuideachtaí táirgeachta ar chostais neamh-incháilithe.
- 18.53** Dá réir sin, ó Mhárta 2019, cuireadh próiseas nua féinmheasúnaithe i bhfeidhm. Cuideachta léirithe ar mian leis éileamh a dhéanamh ar chreidmheas cánach corparáide de bhun alt 481 den Acht Comhdhlúite Cánacha 1997 (arna leasú) ní mór dó iarratas a dhéanamh ar dheimhniú go díreach ón Roinn ar dtús.
- 18.54** Sa chás go n-eisíonn an tAire teastas maidir le tionscadal closamhairc cáilitheach, agus go gcomhlíontar na forálacha eile go léir in alt 481, féadfaidh cuideachta léirithe éileamh a dhéanamh chuig na Coimisinéirí loncaim maidir le creidmheas cánach corparáide ag leanúint rialacha féinmheasúnaithe.
- 18.55** Faoi na rialacháin nua, ceanglaítear fós ar an gcuideachta léirithe tuarascáil ar chomhlíonadh a ullmhú ach ní gá a thuilleadh í a chur faoi bhráid ceachtar acu na Coimisinéirí loncaim nó an Roinn, ná ní gá tuarascáil iniúchóra a bheith ag gabháil leis an tuarascáil chomhlíonta seo. Tá sé fós faoi shainchúram na gCoimisinéirí loncaim faoi alt 481 iarraidh ar an gcuideachta léirithe an tuarascáil um chomhlíonadh a thabhairt ar láimh.
- 18.56** Níor fhoilsigh na Coimisinéirí loncaim treoirlínte go fóill maidir le hoibriú an chreidmheasa faoi na rialacha nua féinmheasúnaithe. Tá sé ráite ag na Coimisinéirí loncaim, áfach, go ndearnadh comhairliúchán suntasach leis an earnáil maidir leis na dréacht-treoirlínte agus go bhfuil foilsíú beartaithe roimh dheireadh Mheán Fómhair 2019. Cuireadh tús le hoibriú an chórais féinmheasúnaithe in 2019 agus dá bhrí sin ní féidir teacht ar an tionchar a bheidh ag an athrú seo ar an bhfaoiseamh. Ach, tá sé ráite ag na Coimisinéirí loncaim go bhfuil pleanáil ar siúl le haghaidh tástála comhlíonta tar éis an aistrithe chuig féinmheasúnú.

Measúnú ar dheiseanna fostaíochta agus oiliúna

- 18.57** Le hanailís costais is tairbhe¹ a tugadh chun críche i nDeireadh Fómhair 2018, tugadh le fios go raibh easpa sonraí láidre ann maidir le deiseanna fostaíochta agus oiliúna foriomlána ina mbac suntasach ar mheasúnú a dhéanamh ar thairbhí eacnamaíocha faoisimh scannán agus mhol sé go mbeadh gá le sonraí níos mionsonraithe chun measúnú ardchaighdeán ar an scéim seo a éascú. Áirítear air sin
- coibhéisí fostaithe lánaimseartha le haghaidh líon na bhfostaithe agus na ndaoine faoi oiliúint go háirithe, ar bhonn léirithe
 - sonraí faoi ghníomhaíochtaí fostaíochta na n-oiliúnaithe (m.sh. uaireanta a oibríodh, cineál na fostaíochta).

1 Anailís costais is tairbhe déanta mar chuid de Bhuiséad 2019 — Tuarascáil ar Chaiteachais Chánach Ag cuimsiú torthaí Caiteachais Chánach agus Athbhreithnithe Cánach áirithe a cuireadh i gcrích ó Dheireadh Fómhair 2017.

18.58 Faoi na socruithe atá i bhfeidhm go dtí 2019, b'éigean d'iarratais ar fhaoiseamh scannáin sonraí na modúl oiliúna beartaithe a chur san áireamh. Faoi na socruithe nua, ní mór d'iarratais ar fhaoiseamh plean forbartha scileanna a sholáthar anois agus, i gcás go bhfuil caiteachas incháilithe níos mó ná €2 milliún, ní mór pleananna a aontú le Screen Skills Ireland.¹ Tá an Roinn ag súil go gcabhróidh sé seo le forbairt scileanna a chur in oiriúint do riachtanais an tionscail agus thug sé ar aird go bhfuil sé ar intinn aici tuilleadh athruithe a chur i bhfeidhm maidir leis seo sna blianta amach romhainn.

18.59 Ní mór do chuideachtaí léirithe tuarascáil forbartha scileanna iar-thionscadail a chur faoi bhráid na Roinne maidir le gach tionscadal.

18.60 Faoi na socruithe nua, leanann an ceanglas maidir le faisnéis a chur isteach faoi fhostaíocht bheartaithe tionscadail ar sceideal lá an duine. Faoi mar a rinneadh faoi rialacháin 2015, níl aon cheanglas ar chuideachtaí léirithe a dheimhniú tar éis don tionscadal a bheith críochnaithe go raibh na fostaíochtaí atá beartaithe ann.

Cás gnó maidir le faoiseamh scannán

18.61 I mí na Nollag 2012, chríochnaigh an Roinn Airgeadais measúnú tionchair eacnamaíoch ar fhaoiseamh scannán.² Scrúdaigh an t-athbhreithniú tionchar an fhaoisimh ó thaobh líon agus luach na léiriúcháin a dtacaítear leo, líon na bpost a bhaineann leis an bhfaoiseamh agus an costas don Státchiste.

18.62 Rinneadh meastachán ar fhostaithe coibhéise lánaimseartha (FTE) bunaithe ar anailís na Roinne ar shampla de chomhaid na gCoimisinéirí Ioncaim ar léiriúcháin chlosamhairc agus cuireadh i gcomparáid iad le meastacháin a chuir Indecon Economic Consultants ar fáil ar son IBEC ar mhaithe le comhsheasmhacht.³ Baineadh úsáid as an meastachán chun an measúnú tionchair eacnamaíoch a threorú.

18.63 Rinne an t-athbhreithniú anailís ar shonraí do 2011 agus mheas sé gurbh é an fhostaíocht a cruthaíodh ná 1,606 post FTE. Thug sé ar aird go raibh glanchostas eacnamaíoch de €34.7 milliún don bhliain sin mar thoradh ar an scéim mar a oibríodh í.⁴

1 Is rannán de Screen Ireland é Screen Skills Ireland a sholáthraíonn deiseanna leanúnacha oiliúna agus forbartha gairme do dhaoine gairmiúla atá ag obair sna hearnálacha scáileáin.

2 Measúnacht Tionchair Eacnamaíochta Fhaoiseamh Scannán Alt 481 Nollaig 2012 — An Roinn Airgeadais.

3 Athbhreithniú Indecon ar Fhaoiseamh Scannán Alt 481 thar ceann Chónaidhm Closamhairc IBEC.

4 Díorthaíodh é seo ag cur san áireamh costais an fhaoisimh (cáin ligthe thar ceal agus costas na gcistí poiblí) de €70.2 milliún le sochair (tionchar eacnamaíoch an phá díriúcháin agus indíriúcháin) de €35.5 milliún.

- 18.64** Ag teacht leis an gcleachtas idirnáisiúnta agus i bhfianaise na hanailíse a cuireadh i láthair, mhol an t-athbhreithniú go n-aistreadh Éire i dtreo samhla creidmheasa cánach faoi stiúir léiritheoirí. Níor chuimsigh an t-athbhreithniú anailís mhionsonraithe costais is tairbhe ar an rogha malartach a moladh ach thug sé ar aird go mbeadh an costas don Státchiste thart ar €14.5 milliún níos ísle i 2011 dá mbeadh an tsamhail creidmheasa cánach faoi stiúir léiritheoirí i bhfeidhm.
- 18.65** In 2016, choimisiúnaigh roinnt ranna comhairleoirí, lena n-áirítear an Roinn Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta chun luach eacnamaíoch reatha tionscal closamhairc na hÉireann a thomhas agus chun athruithe beartais a mholadh chun tacú lena fhás sa todhchaí.¹ Fuair an tuarascáil — a cuireadh i gcrích faoi dheireadh 2017 — in 2016, gur thug gach euro d'aschur alt 481 €1.02 ar ais in ioncam cánach agus go raibh cóimheas tairbhe le costas acu de 2.8:1 do gheilleagar na hÉireann. Thug an staidéar ar aird go raibh na sonraí teoranta do 2016 agus, toisc go bhfuil luaineachtaí suntasacha ann ó bhliain go bliain, go mb'fhéidir nach léiríonn na torthaí leibhéil fhoriomlána ioncaim nó fostaíochta an tionscail sna blianta ina dhiaidh sin.
- 18.66** D'úsáid anailís costais is tairbhe eile a chuir an Roinn Airgeadais i gcrích in 2018 na paraiméadair/toimhdí céanna is a úsáideadh in anailís 2012.² Ba é seo an chéad athbhreithniú ar an scéim ó aistríodh í ó fhaoiseamh bunaithe ar infheistear go córas creidmheasa cánach corparáide in 2015. Ríomh an t-athbhreithniú glanchostas eacnamaíoch na scéime do 2016 ag €72.4 milliún, bunaithe ar chostais €118.3 milliún agus sochair de €45.9 milliún.
- 18.67** Aibhsíonn anailísí 2012 agus 2018 go mbíonn sé deacair tairbhí iomlána sóisialta nó eacnamaíocha a bhaineann le faoiseamh scannán a ghabháil de bharr srianta sonraí agus mar gheall ar nádúr neamh-intuartha an fháltais chultúrtha don tsochaí. Go háirithe, níor fhéach an t-athbhreithniú le tionchar cultúrtha na scéime a chainníochtú (nó a luacháil). Ar deireadh, mhol athbhreithniú 2018 roinnt foras ar a bhféadfaí bailiú sonraí níos mionsonraithe a chur i bhfeidhm chun measúnú ardcháilíochta ar an scéim seo a éascú le linn an athbhreithnithe cúig bliana atá beartaithe amach anseo sa bhliain 2020. Thug sé ar aird an gá le sonraí feabhsaithe maidir leis na cineálacha léiriúcháin, líon na bhfostaithe agus na n-oiliúnaithe agus gníomhaíochtaí fostaíochta na n-oiliúnaithe (m.sh. uaireanta a oibríodh agus cineál na fostaíochta).

¹ *Anailís Eacnamaíoch ar an Earnáil Closamhairc i bPoblacht na hÉireann* — Tuarascáil ó Olsberg SPI le Nordicity.

² *Tuarascáil ar chaiteachais chánach — lena n-ionchorpraítear torthaí athbhreithnithe caiteachais chánach agus athbhreithnithe cánach áirithe a rinneadh ó Dheireadh Fómhair 2017, an Roinn Airgeadais, 2018.* Tugadh ar aird sa tuarascáil go raibh an cleachtadh seo teoranta d'anailís costais is tairbhe agus go ndéanfaí athbhreithniú iomlán ar an scéim in 2020.

Conclúidí agus moltaí

- 18.68** Leasaíodh an scéim um fhaoiseamh scannáin in 2015, rud a chuir an faoiseamh ar fáil go díreach do chuideachtaí léirithe. Sa tréimhse 2015 go 2018, tugadh faoiseamh €273 milliún do 337 tionscadal, rud a laghdaigh fáltais cánach corparáide de mhéid coibhéiseach.
- 18.69** I gcásanna ina bhfuil an faoiseamh a éilítear níos airde ná an cháin chorparáide a íocadh roimhe seo, íocann na Coimisinéirí loncaim an farasbarr leis an gcuideachta léirithe. I gcás sampla de thionscadail a ndearnadh athbhreithniú orthu íocadh €7.1 milliún le cuideachtaí léirithe le haghaidh naoi dtionscadal closamhairc. Cáin a aisíocadh ó thréimhse roimhe sin ab ea díreach faoi bhun €1,500 den tsuim sin. D'íoc na Coimisinéirí loncaim an t-iarmhéid leis na cuideachtaí léirithe mar gur creidmheas cánach iníoctha é an faoiseamh seo.

- 18.70** Thug measúnú eacnamaíoch ar an bhfaoiseamh a rinneadh in 2012 agus in 2018 ar aird gur tharla glanchaillteanas leasa don tsochaí mar thoradh ar an scéim. Mar sin féin, thug measúnuithe 2012 agus 2018 ar aird nár ghabh siad tionchar cultúrtha na scéime. Ina theannta sin, thug measúnú 2018 an gá le faisnéis níos fearr, go háirithe maidir le fostaíocht agus oiliúnaithe, chun measúnú ardcháilíochta ar an bhfaoiseamh a chumasú.
- 18.71** Sonraíonn gach iarratas ar fhaoiseamh scannáin an líon iomlán pearsanra a bhfuil sé beartaithe ag an tionscadal iad a úsáid, agus tríd na sonraí sin a úsáid, is féidir leis an Roinn an fhostaíocht ionchais a ríomh ar bhonn FTE. Ní lorgaíonn sé dearbhú gur tharla an fhostaíocht bheartaithe.

Moladh 18.1

D'fhonn measúnú éifeachtach ar an scéim um fhaoiseamh scannán a éascú, ba chóir don Roinn a chinntiú go bhfuil socrúithe leordhóthanacha i bhfeidhm chun sonraí ábhartha a bhailiú maidir le fostaíocht a eascraíonn de bhun faoiseamh scannán a dheonú.

Freagra an oifigigh chuntasaíochta

Comhaontaithe.

Bunaithe ar an gceanglas atá ag teacht chun cinn ó mheasúnú 2018, tá sé beartaithe ag an Roinn na socrúithe maidir le hoiliúint agus forbairt scileanna a bhreisiú a thuilleadh. Áireofar leis seo méadú ar chion na dtionscadal nach mór dóibh idirghníomhú go foirmiúil le Screen Skills Ireland chun a bplean forbartha scileanna a ullmhú agus bunachar sonraí d'fhorbairt scileanna a soláthraíodh. Ina theannta sin, tá sé beartaithe an riachtanas oiliúna chun alt 481 a fháil a oiriúnú chun cur chuige réamhghníomhach i leith forbairt scileanna a éascú. D'aithneofaí na tacair scileanna a bhfuil éileamh ard nó ag méadú orthu agus threorófaí cuideachtaí léirithe chun na scileanna áirithe sin a fhorbairt chun a riachtanais oiliúna a chomhlíonadh.

Ina theannta sin, tá an Roinn ag scrúdú bealaí chun bailiú sonraí a fheabhsú, go háirithe sonraí ar fhostaíocht dhíreach sa tionscal.

- 18.72** Tá an tAire Cultúir, Oidhreacht agus Gaeltachta freagrach as deimhniú tionscadal a bheith incháilithe do fhaoiseamh scannán. Déantar tionscadail a mheasúnú ar bhonn
- an méid a chuir siad leis an gcultúr náisiúnta a chur chun cinn, a fhorbairt agus a fheabhsú lena n-áirítear, más infheidhme, an Ghaeilge agus
 - deiseanna fostaíochta, oiliúna agus forbartha scileanna ar ardchaighdeán a sholáthar.
- 18.73** Tá ocht gcinn de chritéir roghnaithe ag an Roinn chun measúnú a dhéanamh ar an méid a chuireann tionscadal le cur chun cinn, forbairt agus feabhsú an chultúir náisiúnta. Cé go bhfuiltear in ann seacht gcinn de na hocht gcritéar a chainníochtú agus/nó a thástáil, tá critéar amháin

*Is spreagadh éifeachtach é an tionscadal do dhéantús scannán in Éirinn
agus baineann tábhacht leis maidir le cur chun cinn, forbairt agus
feabhsú na cruthaitheachta agus an chultúir náisiúnta*

atá luaite go han-leathan. Measadh go raibh beagnach gach ceann de na tionscadail a ndearnadh athbhreithniú orthu mar chuid den scrúdú seo tar éis an tástáil chultúrtha a chomhlíonadh ar an gcritéar seo.

Moladh 18.2

Ba chóir don Roinn treoir a fhorbairt maidir leis an gcaoi ar chóir tionscadail alt 481 a mheas faoin gcritéar seo. Ba cheart go ndéanfaidh an Roinn an bunús ar a measúnaítear gach critéar a bheith comhlíonta a thaifeadadh go soiléir ina doiciméid mheasúnaithe.

Freagra an oifigigh chuntasaíochta

Comhaontaithe.

Ba chóir a thabhairt ar aird, áfach, nach féidir tionscadal a fhaomhadh tríd an gcritéar seo amháin a chomhlíonadh. D'fhonn pas a fháil sa tástáil cultúir, d'aontaigh an Coimisiún Eorpach go gcaithfidh tionscadal trí cinn ar a laghad de ocht gcritéar tástála cultúir a chomhlíonadh. Comhaontaítear na hocht gcritéar seo leis an gCoimisiún Eorpach. Má chomhlíonann tionscadal na critéir atá luaite i Moladh 2, ní féidir leis pas a fháil sa tástáil chultúir mura gcomhlíonann sé dhá cheann eile ar a laghad de na hocht gcritéar. Déanfaidh an Roinn scrúdú, áfach, ar an scóip chun an critéar áirithe seo a leathnú agus a mhíniú tuilleadh.

- 18.74** Féadfaidh tionscadail a bheith cáilithe le haghaidh faoisimh scannáin freisin ar bhonn deiseanna fostaíochta, oiliúna agus forbartha scileanna ar ardchaighdeán a sholáthar. Tá íoscheanglais i ndáil le deiseanna oiliúna sonraithe agus nuair a chuireann cuideachtaí léirithe isteach ar fhaoiseamh, caithfidh siad uimhreacha fostaíochta beartaithe a shonrú. Níl critéir forbartha ag an Roinn áfach chun na moltaí sin a mheasúnú. Mar shampla, níl aon sainmhíniú ann ar a bhfuil i gceist le 'fostaíocht ar ardchaighdeán' agus níl aon spriocleibhéal nó íosleibhéal fostaíochta (ar ardchaighdeán) a bhíonn riachtanach in aghaidh gach €1 million d'fhaoiseamh a dheonaítear.

Moladh 18.3

Chun críocha na tástála fostaíochta ardchaighdeáin, ba cheart don Roinn critéir a bhunú chun measúnú a dhéanamh ar ghnéithe fostaíochta na moltaí le haghaidh faoisimh scannán.

Freagra an oifigigh chuntasaíochta

Comhaontaithe.

Breithneoidh an Roinn forbairt na gcritéar chun measúnú a dhéanamh ar ghnéithe fostaíochta na dtograí maidir le faoiseamh scannán.